

Sosiaalialan koulutuksen verkkototeutus 10 vuotta!

Heidi Pyynty, YTM, HTM, koulutusvastaava, Hyvinvointipalveluiden osaamisala, sosiaalialan koulutus, Lapin ammattikorkeakoulu

Kemi-Tornion AMK:ssa aloitettiin vuoden 2006 tammikuussa aikuiskoulutuksen tutkintotavoitteinen sosionomi (AMK) -koulutus verkko-opintoina. Tämä toteutusmuoto oli ainoa laatuaan Suomessa: yksittäisiä opintojaksoja oli järjestetty verkko-opintoina, mutta ei koko sosionomi (AMK) -tutkintoa. Muutos oli työyhteisölle suuri, koska koulutuksessa oli tähän mennessä käytetty hyvin vähän verkko-opetusta. Verkko-opetuksen käyttöönotto oli ainutlaatuinen myös siinä mielessä, että sosiaalialalla ei ollut aiempia kokeiluja tai malleja, joista olisi voinut ottaa oppia. Kaikki suunniteltiin alusta asti itse.

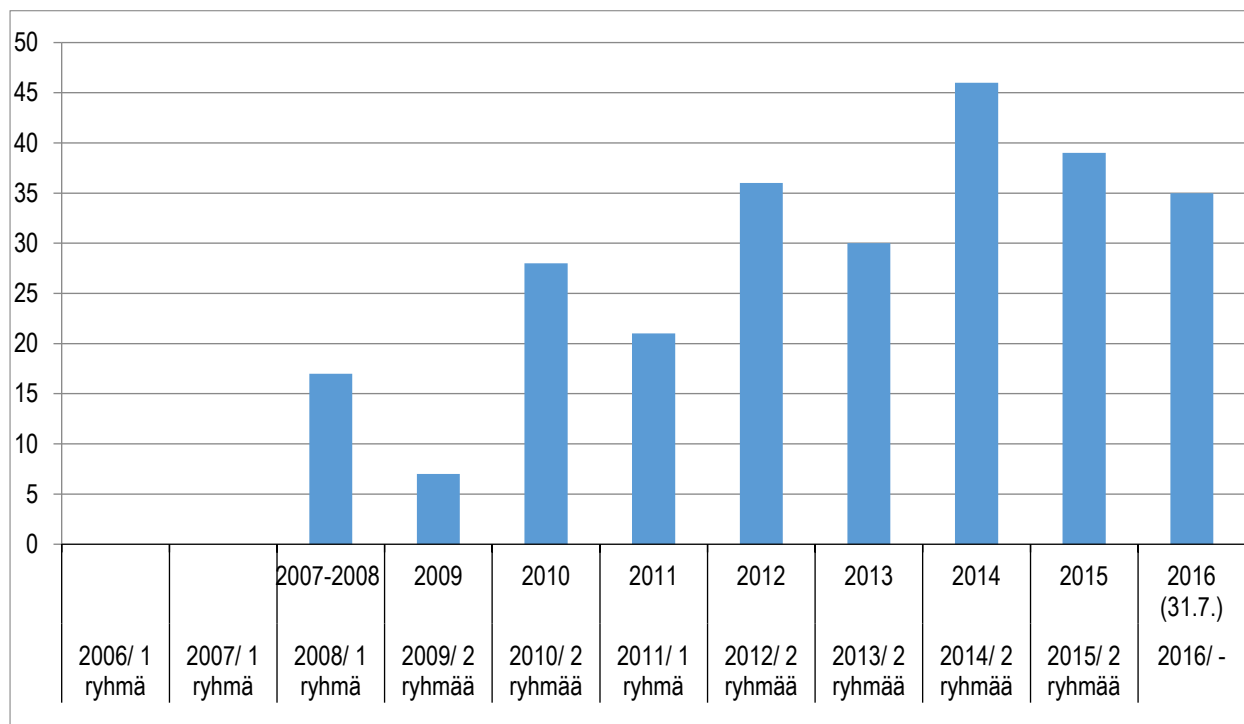
”Opiskella voi muullakin tavalla kuin istumalla koulunpenkillä”¹

Taustana verkko-opetuksen kehittämiseksi oli halu parantaa koulutuksen alueellista saavutettavuutta sekä mahdollistaa opiskelu työn ohessa, ja näin kohottaa yksilöiden ja alueen koulutustasoa. Verkko-opetus parantaa myös maantieteellistä ja sosiaalista tasa-arvoa, kun koulutukseen osallistuminen on asuinpaikasta riippumatonta. Verkko-opetuksen avulla luodaan mahdollisuuksia opiskella alueilla, joissa ei muuten ole mahdollisuutta ammattikorkeakouluopintoihin tai henkilöille, joiden elämäntilanne ei salli päiväopiskelua. Verkko-opiskelu mahdollistaa aikuisille työn ohessa tapahtuvan ammattitaidon/tutkinnon päivittämisen tai kokonaan uuden ammatin hankkimisen ilman liian suurta taloudellista rasitusta. (ks. Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuysikköarviointi 2008-2009/aikuiskoulutus 2008.) Verkko-opiskelun myötä maantieteelliset etäisyydet ovat menettäneet merkitystään, mutta keskeiseen rooliin ovat nousseet toimivat internetyhteydet koko Lapin maakunnan alueella.

---

¹

Ensimmäisen ”verkkososionomi”-ryhmän (tammikuu 2006, 25 opiskelijaa) jälkeen on lähes vuosittain aloitettu 1-2 verkkopainotteisia aikuisopiskelijaryhmää (nyk. monimuotototeutus). Opintojen toteutusmuotona on ollut alusta alkaen neljä päivää kuukaudessa kontaktiopetusta ja loput itsenäistä työskentelyä eri tavoin. Suurin osa opintojaksoista on sisältänyt kontaktiopetusta arkipäivisin oppilaitoksessa (2 pv/kk) ja iLinc-virtuaaliluokan kautta (2 pv/kk) sekä monipuolista työskentelyä Moodle-oppimisolusta. Moodle-oppimisolustalla on hyödynnetty esimerkiksi verkkokeskusteluja, kotitenttejä ja ryhmätyöskentelyä. iLinc-virtuaaliluokka mahdollistaa opettajan alustuksen lisäksi esimerkiksi opiskelijoiden ryhmäkeskustelun, chat-keskustelun, tiedostojen jaon jne. Kevääseen 2016 mennessä Kemi-Tornion AMKn ja nykyisen Lapin AMKn verkkopainotteisista monimuotoryhmistä on valmistunut yht. 259 sosionomia (Kuvio 1).

Kuvio 1. Verkkototeutusryhmät aloitusajankohtineen ja niistä vuosittain tutkinnon suorittaneet.

Kuviossa 1. on kuvattu vuosittain tammi- ja/tai syyskuussa aloittaneet ryhmät sekä vuosittain tutkinnon suorittaneet. Vielä vuosina 2007-2009 sosiaalialan koulutuksesta on valmistunut aikuisopiskelijoita ns. vanhasta toteutusmallista (ei verkko-opinnot). Nämä valmistuneet on tässä Kuviossa 1. poistettu valmistuneiden luvuista eli mukana luvuissa on vain verkkopainotteisesta toteutuksesta valmistuneet. Ryhmissä aloittaneiden määrä on ollut pääsääntöisesti 25 – 35 opiskelijaa/ryhmä.

”Tehtävien teossa itsekuri on tarpeen ja oppiminen tehokasta, kun joutuu hakemaan tietoa ja arvioimaan sitä koko ajan. Tehtävät ovat prosesseja.”

Opiskelijat ovat olleet toteutettuun monimuotototeutukseen tyytyväisiä vuosittain kerättävien ryhmäpalautteiden ja vuosina 2007 – 2009 aloittaneille ryhmille suunnatun laajemman kyselyn perusteella. Toteutusmuodon on koettu sopivan työelämässä oleville aikuisille erityisen hyvin joustavuutensa vuoksi ja opetusmenetelmien olevan aikuisille soveltuvia. Verkko-opetuksen on koettu edistävän tutkivaa ja itseohjautuvaa oppimista, ja mahdollistavan jatkuvan vuorovaikutuksen niin opiskelijan ja opettajan kuin opiskelijoiden välillä koko oppimis- ja opiskeluprosessin ajan. Kehittämisehdotuksina opiskelijat ovat tuoneet esille muun muassa opiskelijoiden työ- ja elämäkokemuksen vielä paremman hyödyntämisen opinnoissa (esimerkiksi työn opinnoistaminen) sekä kontaktipäivien sisällön painottumisen sellaisiin teemoihin, joita on vaikea yksin ottaa haltuun ja/tai jotka edellyttävät erityisen paljon yhteistä pohdintaa tai esimerkiksi toiminnallisia harjoitteita. Lapin AMKn OPS2017-työskentelyn myötä syntyvän uuden opetus suunnitelman toteutuksessa tulee monimuotoryhmissä mietittäväksi lukukausien toteutus suunnitelmat, joiden kuitenkin tulee mahdollistaa monimuotoryhmissä opiskelevien yksilölliset opintopolut.

Kuten kaikki uusi toiminta, myös verkko-opetus herätti alkuvaiheessa opettajissa monenlaisia ajatuksia ja tunteita. Osalla opettajista verkko-opetuksen käyttöönotto herätti toiveita opetuksen uudelleenlaiseen kehittämiseen, osalla oli epäilyksiä verkko-opetuksen käyttökelpoisuudesta sosiaalialan koulutuksessa, osa suhtautui myönteisesti, mutta kriittisesti, osalla huolena oli verkko-opetukseen liittyvien työvälineiden ja verkkopedagogiikan hallinta. Suurin huoli on ollut vuorovaikutteisuuden toteutuminen ja sen mahdollisuudet verkko-opetuksessa. Vuorovaikutus on sosiaalialalla työskentelevien keskeisin osaamisalue, joten sen toteutumisen mahdollistaminen myös koulutuksessa on erityisen tärkeää. Vuosien myötä vuorovaikutteisuuden

haasteeseen on pystytty vastaamaan monipuolistamalla pedagogisia ratkaisuja niin Moodle-oppimisolustalla kuin iLinc-virtuaaliluokassa.

”Erilaiset toteutustavat täydentävät toisiaan.”

Kaiken kaikkiaan verkko-opetuksen käyttöönotto sujui kuitenkin ilman suurempia vaikeuksia. Opiskelijoiden kokemukset ovat olleet erittäin myönteiset. Tämä näkyy myös sosiaalialan monimuotototeutuksen vetovoimaisuutena yhteishaussa. Opettajien kohdalla verkko-opetuksessa on kyse ammatillisen osaamisen kehittämisen yhdestä ulottuvuudesta, joka vaatii oman panoksensa niin opettajilta itseltään kuin organisaatiolta. Opettajat ovat vuosien mittaan kehittäneet verkkopedagogiikkataitojansa ammattikorkeakoulun tarjoamien koulutusten avulla ja tarvittaessa saaneet myös henkilökohtaista apua opintojaksojen toteutusten pedagogiseen suunnitteluun.

Tutkintotavoitteinen sosionomikoulutus verkko-opintoina on tarkoittanut opetuksen toteuttamisen kehittämistä verkko-opetuksen mahdollistavaksi sekä opettajien verkkopedagogiikan kehittämistä. Vuosien mittaan on kerätty kokemuksia eri opintojaksojen toteuttamisesta verkko-opetuksena, ja opettajat ovat kokeilleet uusia verkkopedagogiikan mahdollisuuksia opetuksessaan. Toisena elementtinä opetuksen kehittämisessä on ollut verkko-opetuksen vuorovaikutteisuuden haaste sosionomikoulutuksessa. Vuorovaikutus on keskeinen osa sosiaalialan ammatillista työtä ja siten myös alan koulutuksessa tulisi tämän vuorovaikutteisuuden näkyä. Tällöin pohdittavaksi nousee miten vuorovaikutus voidaan taata ja millaisin keinoin toteuttaa verkko-opetuksessa? Mitä uusia mahdollisuuksia verkko-opetus voisi tuoda vuorovaikutuksen kehittämiseksi osaksi ammattitaitoa? Esimerkiksi sähköisten palvelujen kehittäessä ja lisääntyessä sosiaali- ja terveystaloudissa verkko-osaaminen on entistä enemmän osa sosiaalialan ammatillista osaamista

10 vuoden kokemuksen jälkeen verkko-opetus ja -opiskelu on vakiintunut luontevaksi osaksi sosiaalialan koulutusta. Myös päivätoteutusryhmissä (ent. nuorten ryhmät) hyödynnetään verkko-oppimisympäristöjä, vaikkakin hieman eri tavalla. Päivätoteutusryhmät käyttävät aktiivisesti Moodle-oppimisolustan eri mahdollisuuksia opintojaksojen toteutuksissa. Lisäksi päivätoteutusryhmien opiskelijat voivat osallistua kesäopintoina tarjottaviin, täysin Moodle-poh-

jaisiin opintojaksoihin. Osa päivätoteutusryhmien opiskelijoista myös opiskelee osan opinnoistaan monimuotoryhmissä heille tehdyn hops:n mukaisesti. Verkko-opetukseen ja -opiskeluun perehtyminen vaatii nimenomaan verkko-opetuksen pedagogiikkaan paneutumista; tekniset työvälineet opitaan kyllä ajan kanssa.

¹ Väliotsikoiden lainaukset ovat peräisin Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoille suunnatuista kyselyistä.

Lähteet

Pyyny, Heidi 2007. Virtuaaliverkkoja kokemassa. Julkaisussa Sosiaalisen Aika. Sosiaalialan 20-vuotisjuhlajulkaisu. Kemi-Tornion AMK. (verkkojulkaisu)

Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksikköarviointi 2008-2009/Aikuiskoulutus 2008. Kemi-Tornion AMKn hakemus.